

**Uzasadnienie i podsumowanie
strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
skutków ustaleń zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania
Przestrzennego Gminy Hażlach**

Podstawa prawna

Art. 55 ust. 3 oraz art. 42 pkt. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r. poz. 1405 z późn. zm.)

Zakres i treść prognozy oddziaływania na środowisko

Opracowanie Prognozy oddziaływania na środowisko do projektu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Hażlach jest realizacją obowiązku określonego w art. 51 ust. 1 ww. Ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko.

Przedmiotem prognozy są potencjalne oddziaływania na środowisko i ich skutki, jakie mogą mieć miejsce w wyniku realizacji ustaleń „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Hażlach”. Prognoza nie jest dokumentem rozstrzygającym o słuszności realizacji zamierzeń inwestycyjnych przewidzianych ustaleniami studium, a jedynie przedstawia prawdopodobne skutki, jakie niesie za sobą realizacja jego ustaleń na środowisko.

Sporządzenie prognozy jest elementem postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, jakiej podlegają studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zgodnie z art. 46 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r. poz. 1405 z późn. zm.). Zakres prognozy określa art. 51 ust. 2 ww. Ustawy.

Zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w Prognozie został uzgodniony w trybie art. 53 ww. ustawy, z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Powiatowym Państwowym Inspektorem Sanitarnym w Cieszynie.

Zgodnie z Ustawą z dnia 27 marca 2003 roku, o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2018 r. poz. 1945) Prognoza nie stanowi przedmiotu Uchwały Rady Gminy. Jest natomiast dokumentem towarzyszącym, bez którego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie może być uchwalone.

Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych

Zgodnie z ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko w zakresie prognozy oddziaływania na środowisko należy przedstawić rozwiązania alternatywne do rozwiązań przyjętych w projekcie studium.

W toku prac nad projektem studium przeanalizowane zostały różne warianty rozwiązań przestrzennych. Pod uwagę wzięto również ewentualne kolizje projektowanego i istniejącego

zagospodarowania oraz uwzględniono wymogi ochrony środowiska, zwłaszcza w kontekście przedmiotu ochrony obszaru Natura 2000 i jego integralności.

Zaproponowane ostatecznie w projekcie studium rozwiązania w zakresie przeznaczenia terenów, sposobu ich zagospodarowania, warunków dla projektowanej zabudowy oraz zasad obsługi technicznej i komunikacyjnej stanowią kontynuację rozwiązań przyjętych w tym zakresie w obowiązujących planach miejscowych oraz w obowiązującym Studium. W związku z powyższym dla projektu studium, który został poddany analizie i ocenie w niniejszej prognozie, nie stwierdzono potrzeby wskazywania rozwiązań alternatywnych, w szczególności w zakresie kierunków przeznaczenia terenów i lokalizacji inwestycji. Przyjęte rozwiązania w tym zakresie wydają się być optymalne.

Rozwiązaniem alternatywnym w stosunku do proponowanych jest zaniechanie jakichkolwiek przekształceń funkcjonalno-przestrzennych. Rozwiązanie takie jest sprzeczne z celami, dla których sporządza się Studium.

Informacja dotycząca uwzględnienia ustaleń zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko

Realizacja ustaleń studium będzie miała pewien wpływ na środowisko poza obszarem opracowania. Nowe obiekty i tereny mieszkaniowo-usługowe będą generować dodatkowy ruch samochodowy, który będzie źródłem emisji hałasu i spalin wzdłuż tras dojazdowych do obszaru objętego opracowaniem. Intensyfikacja zabudowy przyczyni się do zmian w warunkach przewietrzania i modyfikacji warunków mikroklimatycznych, jednak na niewielką skalę i zasięgu lokalnym, nie oddziałując na dalej położone tereny. Ewentualna rozbudowa układu komunikacyjnego przyczyni się do wzrostu hałasu komunikacyjnego, jednak nie przewiduje się z uwagi na specyfikę ustalonych w planie funkcji ryzyka obciążenia terenów sąsiednich ponadnormatywnym hałasem.

W projekcie studium zaproponowano szereg rozwiązań mających na celu zapobieganie lub ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko. Zostały one ujęte w rozdziałach: „Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk”, „Kierunki rozwoju systemów komunikacji” a także w „Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy”. Prognoza nie wskazała na potrzeby dodatkowych, poza przyjętymi ustaleniami studium, rozwiązań, ograniczających negatywne oddziaływania na środowisko.

Informacja dotycząca uwzględnienia opinii Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego

Zgodnie z art. 57 i 58 ustawy z dnia 03.10.2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko organami właściwymi w sprawach opiniowania w ramach strategicznych ocen oddziaływania na środowisko w przypadku studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego są: Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska i Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny.

Wójt Gminy Hażlach wystąpił do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania

na środowisko do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Hażlach.

W odpowiedzi na powyższe Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach w piśmie z dnia 1 czerwca 2015 r. znak WOOŚ.411.83.2015.AB określił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w Prognozie. Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Hażlach powinna obejmować wszystkie elementy, o których mowa w art. 51 ust. 2 Ustawy z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r. poz. 1405 z późn. zm.), ze szczególnym uwzględnieniem wskazań podanych w ww. piśmie. Prognoza została wykonana w zakresie określonym ww. Ustawą oraz zaleceniami zawartymi w ww. piśmie.

Wójt Gminy Hażlach pismem z dnia 20 maja 2015 r. wystąpił do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Cieszynie o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko ustaleń projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Hażlach.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Cieszynie uzgadniając zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w Prognozie (pismo ONS ZNS 522-2/5/15 z dnia 9 czerwca 2015 r.) określił zakres prognozy oddziaływania na środowisko zgodny z art. 51 ust. 2 Ustawy z 3 października 2008 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 1405 z późn. zm.) ze szczególnym uwzględnieniem wskazań podanych w ww. piśmie.

Zgodnie z art. 11 pkt 5 Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Wójt Gminy Hażlach wystąpił o uzgodnienia i opinie projektu planu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko do odpowiednich organów.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Opolu wydał negatywną opinię w dniu 8 stycznia 2016 r. znak WOOŚ.410.619.2015.AB. Jednocześnie złożył uwagi dotyczące m.in. nieprzeanalizowania wpływu dopuszczenia podziemnej eksploatacji węgla kamiennego oraz braku przeprowadzenia postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko ww. zagospodarowania.

W związku z otrzymanymi uwagami, usunięto ze Studium zapisy o możliwości podziemnej eksploatacji kopaliny. Jednocześnie eksploatację złóż „Kończyce Wielkie”, „Kończyce Wielkie II” i „Kończyce Wielkie IV” dopuszczono pod warunkiem braku transgranicznego oddziaływania na środowisko. Wprowadzono również inne drobne korekty w tekście Studium i prognozy.

Pismem z dnia 2 listopada 2016 r., Wójt Gminy Hażlach wystąpił o ponowne zaopiniowanie projektu. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach zaopiniował negatywnie przedstawiony projekt (pismo z dnia 7 grudnia 2016 r., znak: WOOŚ.410.481.2016.AB) podnosząc następujące uwagi:

- błąd redaktorski związany z przeczącymi sobie zapisami dotyczącymi możliwości eksploatacji złóż w rozdziałach: „3.3.5 Eksploatacja zasobów naturalnych. Obiekty i obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny” oraz „3.16 Synteza ustaleń projektu Studium”;
- brak przeprowadzenia postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko ww. zagospodarowania.

Opinia Regionalnego Dyrektora Środowiska została częściowo uwzględniona i w związku z negatywną opinią podjęto następujące ustalenia:

- nie przeprowadzono postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko, ponieważ ze względu na brak koncepcji zagospodarowania któregośkolwiek ze złóż nie istnieje żadna forma określenia zasięgu i rodzaju oddziaływań. Mimo, że studium dopuszcza możliwość eksploatacji to jest ona wyznaczona w granicach terenów powierzchniowej eksploatacji surowców. Dopuszczona eksploatacja ze złóż nie może kolidować z funkcją dominującą dla terenu, a żadna z dominujących funkcji nie zakłada eksploatacji złóż (oprócz terenów PG). Oczywiście Studium nie może zakazać, ani nakazać eksploatacji surowców, ale nie wskazuje takich terenów poza terenami PG oddalonymi od granicy państwa o ponad 3 km, na których przewiduje się jedynie eksploatację powierzchniową. W związku z powyższym nie stwierdza się możliwości znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko na skutek realizacji ustaleń studium.

- w związku z przepisami Ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U z 2018 poz. 799) dopuszczono do wydobywania złóż w granicach udokumentowanych złóż kruszywa naturalnego „Kończyce Wielkie”, „Kończyce Wielkie II”, „Kończyce Wielkie III”, „Kończyce Wielkie IV”, „Marklowice-Pogwizdów”, złóż węgla kamiennego „Morcinek”, „Morcinek 1”, „Zebrzydowice” oraz złoża metanu z pokładów węgla „Kaczyce I” pod warunkiem, że nie będzie ona kolidować z funkcją dominującą dla terenu. Wprowadzona zmiana wynika z przepisów prawa jak i polityki Gminy w zakresie gospodarowania zasobami naturalnymi.

Ponadto, wójt Gminy Hażlach wystąpił do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z prośbą o uzgodnienie projektu Studium z uwagi na położenie części terenu gminy w granicach obszaru Natura 2000 Dolina Górnej Wisły PLB 240001. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach w dniu 10 stycznia 2017 r. (pismo o znaku: WOOŚ.610.119.2016.AB) odmówił uzgodnienia pierwszej wersji projektu studium. Przedłożona wówczas Prognoza oddziaływania na środowisko nie przedstawiała analizy wpływu umożliwienia eksploatacji złóż węgla kamiennego na środowisko, w tym na przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Górnej Wisły PLB 240001.

W związku z brakiem uzgodnienia, przeanalizowano w prognozie oddziaływania na środowisko skutki wpływu realizacji ustaleń projektu studium na przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 oraz na drożność korytarzy ekologicznych, a także na pozostałe elementy i krajobraz. W ramach tej analizy opisano również wpływ prowadzenia podziemnej eksploatacji węgla kamiennego na zwierciadło wód podziemnych poziomu czwartorzędowego oceniając, że będzie on zauważalny jedynie w rejonach szybów. Stwierdzono także, że eksploatacja podziemna nie jest jednoznaczna z obniżeniem zwierciadła zbiorników wód powierzchniowych oraz poziomu rzek, co jest istotne dla przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Górnej Wisły. Ponadto w projekcie studium dodano wymóg prowadzenia eksploatacji złóż poza obszarami objętymi forami ochrony przyrody, a także wyznaczono filary ochronne w złożu węgla kamiennego „Morcinek I”. Wprowadzono również inne drobne zmiany mające na celu ograniczenie negatywnego wpływu planowanego zagospodarowania na przedmioty ochrony obszaru Natura 2000.

Wójt Gminy Hażlach wystąpił z ponownym wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach (pismo z dnia 30 marca 2017 r., znak: PP.6720.1.2016) o uzgodnienie projektu Studium. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska uzgodnił projekt studium pismem z dnia 10 maja 2017 r., znak: WOOŚ.610.24.2017.AB.2.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Cieszynie, pismem z dnia 13 stycznia 2016 r. znak: ONS ZNS 522/1/16 wydał opinię pozytywną do przedłożonego projektu planu wraz prognozą oddziaływania na środowisko w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych.

Informacja o sposobie wzięcia pod uwagę oraz w jakim zakresie zostały uwzględnione uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008r o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r. poz. 1405 z późn. zm.), została przeprowadzona procedura strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przedmiotowego Studium. Społeczeństwo Gminy Hażlach oraz organizacje ekologiczne uzyskały możliwość wniesienia wniosków w związku z przystąpieniem do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Hażlach wraz z oceną oddziaływania na środowisko. Wśród zgłoszonych wniosków, do Prognozy oddziaływania na środowisko odnosił się jedynie jeden wniosek, wystosowany przez Stowarzyszenie ochrony przed negatywnymi skutkami działalności górniczej na terenie Ziemi Śląska Cieszyńskiego. Postulowano w nim konieczność sporządzenia dokumentacji, które nie należą do zakresu Prognozy oddziaływania na środowisko, w związku z czym wniosek nie został uwzględniony.

Po sporządzeniu projektu Studium i prognozy oddziaływania na środowisko oraz po zaopiniowaniu i uzgodnieniu projektów przez instytucje zewnętrzne, Wójt Gminy Hażlach wystosował obwieszczenia o terminach wyłożenia dokumentów do publicznego wglądu i trybie składania uwag. Obwieszczenia ukazały się na tablicy ogłoszeń, w lokalnych gazetach, na stronie Biuletynu Informacji Publicznej oraz na stronie internetowej Gminy Hażlach.

Wyłożenie do publicznego wglądu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Hażlach wraz z prognozą oddziaływania na środowisko odbywało się trzykrotnie, w następujących terminach:

- a) 25 listopada - 15 grudnia 2016 r.
- b) 2 czerwca - 23 czerwca 2017 r.
- c) 3 września - 24 września 2018 r.

Podczas każdego wyłożenia, o którym mowa punkt wyżej, przeprowadzono dyskusję publiczną nad przyjętymi w projekcie studium rozwiązaniami — odpowiednio w dniach 14 grudnia 2016 r., 21 czerwca 2017 r., 11 września 2018 r. Ponadto poinformowano społeczeństwo o możliwości składania uwag do projektu studium i prognozy oddziaływania na środowisko w terminie co najmniej 21 dni od zakończenia wyłożenia.

Do projektu złożono 256 uwag, przy czym do prognozy oddziaływania na środowisko bezpośrednio odnosiła się tylko jedna uwaga. Zarzucano w niej „brak informacji o ujemnych skutkach eksploatacji czeskich kopalń i oddziaływania na polską stronę.” Uwagi nie uwzględniono, ponieważ prognoza oddziaływania na środowisko ocenia skutki ustaleń Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Hażlach, a nie skutki działalności podmiotów leżących poza obszarem gminy. Ponadto, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa studium nie może zawierać ustaleń dla obszarów poza granicami, których jest opracowywane, wobec czego nie można w kierunkach zagospodarowania wprowadzić jakichkolwiek zakazów dla strony czeskiej. Jedynym dopuszczalnym zapisem byłoby ograniczenie (w już zagospodarowanych terenach) zainwestowania obszarów narażonych na negatywne oddziaływania zewnętrzne co stoi w sprzeczności z wnioskami właścicieli tych gruntów.

Informacja dotycząca wyników postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko

Transgraniczne oddziaływanie na środowisko obejmuje oddziaływanie wykraczające poza granice państwa. Obszar Studium przylega do granicy polsko-czeskiej przebiegającej wzdłuż rzeki Olzy. Zasięg oddziaływań związanych z realizacją zapisów Studium będzie generalnie lokalny, nieprzekraczający przeważnie granic działki danej funkcji terenu.

Zgodnie z informacjami zawartymi w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+, na obszarze gminy Hażlach realizowana jest współpraca transgraniczna w ramach Euroregionu Śląsk Cieszyński. Rozwój obszaru powinien być ukierunkowany na stymulowanie wzrostu gospodarczego i rozwoju przedsiębiorczości poprzez współpracę międzynarodową, wymianę doświadczeń i dobrych praktyk w zakresie infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, ochrony dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, turystyki, wspólnego przeciwdziałania klęskom żywiołowym, itp. Dopuszczenie w studium eksploatacji węgla kamiennego i metanu wpisuje się w założenia i cele wyznaczone dla euroregionu.

Ze względu na brak koncepcji zagospodarowania któregośkolwiek ze złóż nie istnieje żadna forma określenia zasięgu i rodzaju oddziaływań. Mimo, że studium dopuszcza możliwość eksploatacji to jest ona wyznaczona w granicach terenów powierzchniowej eksploatacji surowców. Dopuszczona eksploatacja ze złóż nie może kolidować z funkcją dominującą dla terenu, a żadna z dominujących funkcji nie zakłada eksploatacji złóż (oprócz terenów PG). Oczywiście Studium nie może zakazać, ani nakazać eksploatacji surowców, ale nie wskazuje takich terenów poza terenami PG oddalonymi od granicy państwa o ponad 3 km, na których przewiduje się jedynie eksploatację powierzchniową. W związku z powyższym nie stwierdza się możliwości znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko na skutek realizacji ustaleń studium.

Pozostałe ustalenia studium również nie będą wiązały się z wystąpieniem oddziaływań o charakterze transgranicznym.

Informacja w zakresie propozycji dotyczących metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków postanowień dokumentu

Z ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wynika, że analiza aktualności dokumentów planistycznych winna być wykonywana nie rzadziej niż raz na kadencję wójta. Proponuje się, aby w ramach tej analizy przeprowadzać również ocenę wpływu zagospodarowania przestrzennego na środowisko, według kryteriów zawartych w rozdziale prognozy dotyczącym „przewidywanego oddziaływania na środowisko będącym skutkiem realizacji ustaleń projektu studium....” Monitorowanie oddziaływania ustaleń planu miejscowego na środowisko prowadzone będzie zatem cyklicznie w odstępach kilkuletnich, co odpowiada długiemu okresowi realizacji ustaleń tego dokumentu. W przypadku stwierdzenia znacznego negatywnego wpływu na środowisko, może zajść konieczność zmiany studium, natomiast w przypadku braku istotnych negatywnych oddziaływań, można kontynuować realizację ustaleń przyjętej wersji dokumentu.

Ponadto, organ wydający decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach dla określonych inwestycji może nałożyć na inwestora obowiązek wykonania analizy porealizacyjnej, określić jej zakres i termin przedstawienia, która pozwoli określić skuteczność ustalonych w decyzji uwarunkowań i ewentualnie pozwoli wskazać na działania korygujące.

Celem analizy skutków realizacji ustaleń projektu studium w ramach monitoringu stanu środowiska, władze gminy powinny czerpać informacje z wyników badania stanu jakości środowiska i jego przeobrażeń, prowadzonych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska przez jednostki organizacyjne ustawowo do tego powołane, a także przez organy administracji samorządowej oraz

podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska, obowiązane na mocy prawa lub na mocy decyzji do pomiaru poziomu substancji lub energii w środowisku oraz wielkość emisji. Wykorzystanie danych będących w zasobach informacji WIOŚ spełnia przesłanki art. 10 Dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko, które mówią, iż w celu monitoringu realizacji projektu planu można wykorzystywać, stosownie do potrzeb, istniejące systemy monitoringu w celu uniknięcia powielania.

Ponadto proponuje się przeprowadzanie kompleksowej analizy porównawczej w oparciu o dane uzyskane w toku regularnego monitoringu środowiska przyrodniczego i antropogenicznego. Za najbardziej istotne, uznano monitorowanie następujących zjawisk i procesów:

- a) zmian jakości poszczególnych komponentów środowiska (m.in. powietrze, wód podziemnych, klimatu akustycznego - na obszarach zamieszkałych) - w cyklu czteroletnim, z wykorzystaniem specjalistycznych badań poszczególnych komponentów środowiska, metodą analizy porównawczej;
- b) procesu rozwoju infrastruktury służącej ochronie środowiska i minimalizowaniu negatywnych skutków postępującej urbanizacji (rozbudowa sieci wodociągowej, kanalizacyjnej) - w cyklu czteroletnim metodami statycznymi, inwentaryzacyjnymi oraz analizy porównawczej;
a także pomocniczo:
- c) zmian w strukturze użytkowania gruntów (powierzchni terenów zainwestowanych i otwartych, ich wzajemnych proporcji, wielkości powierzchni biologicznie czynnych, przedsięwzięć mogących potencjalnie i zawsze znacząco oddziaływać na środowisko) – w cyklu czteroletnim metodą inwentaryzacji urbanistycznej.